

Таким чином, підтримуючи позиції багатьох науковців та практиків, наголошуємо на необхідності прийняття спеціального закону України щодо охорони та захисту комерційної таємниці, одним з положень якого слід прописати порядок захисту комерційної таємниці під час здійснення різних видів судового провадження.

Перелік використаних джерел

1. DIRECTIVE (EU) 2016/943 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 8 June 2016 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure. Official Journal of the European Union. URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/474499> (дата звернення: 12.02.2020).

2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492.

3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. Ст. 56.

4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.

Валентин Галюк

*студент магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗЛОЧИН ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ»

В Україні екологічна безпека регламентована на конституційному рівні. Згідно зі статтею 16 Конституції України забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави [1]. Також Основним законом держави встановлено, що кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення [1]. Такі конституційні положення зобов'язують державну владу створювати

необхідні та достатні умови для забезпечення екологічного захисту населення та охорони навколишнього природного середовища.

Ефективне забезпечення охорони навколишнього природного середовища є можливим, коли існує чіткий механізм усунення будь-яких негативних наслідків та протиправних посягань. Слідуючи ст.16 Конституції України, держава, з метою запобігання негативним наслідкам неправомірної поведінки людини щодо довкілля, має використовувати різні засоби впливу, зокрема кримінальну відповідальність. Норми про відповідальність за злочини проти довкілля виділено в окремий восьмий розділ Кримінального кодексу України (КК України) [2]. Наявність у КК України статей, що передбачають кримінальну відповідальність за посягання на навколишнє середовище підвищує рівень контролю держави за станом довкілля в межах її території, та дає змогу попередити виникнення катастроф, котрі б загрожували не тільки природному середовищу, а й життю та здоров'ю суспільства в цілому.

Щоб розробити дієвий механізм боротьби з екологічними злочинами, слід, перш за все, чітко закріпити поняття даного явища («екологічний злочин», «злочин проти довкілля», тощо).

КК України оперує поняттям «злочини проти довкілля», без формулювання його дефініції. Базовий, системоутворюючий закон у сфері вітчизняного екологічного законодавства – Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» лише згадує про існування екологічних злочинів, не визначаючи їхнє поняття [3]. У практиці правозастосування постійно постають питання про розмежуванням злочинних і незлочинних екологічних правопорушень, однак чинний кодекс України про адміністративні правопорушення також не містить визначення даного терміну. Більше того, наприклад, розділ VIII КК України оперує поняттям «Злочини проти довкілля», а глава 7 КУпАП – «Адміністративні правопорушення у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини» [4]. Розмежуванню складів аналогічних правопорушень у кримінальному та адміністративному законодавстві сприяло б чітке визначення понять у відповідних диспозиціях. Як вірно зауважую Ю. А. Турлова, уніфіковане застосування еколого-правової термінології відповідало би принципу системності кримінального права, що, зокрема, полягає в його інтегрованості в систему національного права, а відтак, органічно пов'язане з іншими галузями вітчизняного законодавства [5, с.56].

Слід зауважити, що сьогодні велика кількість правових термінів не знаходять прямого закріплення в законодавчих актах, хоча їх

цінність для правотворчої та правозастосовної практики є очевидною. Без освоєння понятійного апарату, практична діяльність у цій сфері є ускладненою.

Потреба у формулюванні чіткої дефініції «екологічні злочини» чи «злочини проти довкілля» стали предметом багатьох наукових пошуків. Проаналізувавши доктринальні підходи до розуміння та визначення досліджуваного нами поняття, вбачається відсутність єдиного наукового бачення як щодо формулювання даної категорії злочинних діянь так і щодо визначення самого поняття. Зокрема, на думку, Ю. А. Турлової вживання терміна «екологічні злочини» є прийнятнішим з огляду на точніше відображення об'єкта правової охорони [5, с.56]. В. К. Матвійчук, В. Ф. Баранівський обґрунтовують позицію щодо доцільності застосування терміна «злочини, що стосуються навколишнього природного середовища». О. В. Одерій, Д. О. Пілюшенко – «злочини проти довкілля». В. К. Барвенко, вважає, що в КК України законодавець використав термін «довкілля» як умовне скорочення терміну «навколишнє природне середовище». Хоча останній термін, на думку автора, є більш змістовним, його громіздкість схиляє до використання певного скорочення. Саме тому частіше використовують термін «довкілля» як вид скорочення терміну «навколишнє природне середовище» [6, с.94]. Усі вище зазначені позиції дослідників є науково обґрунтованими та заслуговують на увагу.

У нашому дослідженні ми виходимо з позиції законодавчого застосування в КК України терміну «довкілля» і формулюючи поняття «злочини проти довкілля» виходимо із загального поняття злочину, сформульованому в ч. 1 ст. 11 КК України. Відтак, ознаками злочинів проти довкілля є суспільна небезпечність діяння, кримінальна протиправність, винність, наявність об'єкта кримінально-парової охорони, вчинення суб'єктом злочину (тобто фізичними, осудними особами, у яких настав вік кримінальної відповідальності за злочини цієї категорії).

Отже, «злочином проти довкілля» слід вважати: суспільно небезпечне, кримінально-протиправне, винне діяння (дії чи бездіяльність), що вчинене суб'єктом злочину та посягає на суспільні відносини у сфері забезпечення екологічної безпеки, охорони навколишнього природного середовища як сукупності природних і природно-соціальних умов та процесів, а також охорони, використання, збереження й відтворення природних ресурсів.

Перелік використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-ВР/page> (дата звернення: 24.09.2020).
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 24.09.2020).
3. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 26.06.91 № 1268-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1264-12> (дата звернення: 24.10.2020).
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 10.10.2020).
5. Турлова Ю.А. Протидія екологічній злочинності в Україні: кримінологічні та кримінально-правові засади: дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.08. Київ, 2019. 466 с.
6. Барвенко В.К. Кримінально-правова та криміналістична характеристика злочинів, пов'язаних із розслідуванням екологічних злочинів (національні та міжнародно-правові аспекти). *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. №6. Т.4. 2017. С. 91-95.

Тарас Губернович

*студент магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІ МЕРЕЖІ: ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Основоположним питанням при дослідженні кримінально-правового протидії кримінальному використанню мереж телекомунікації виступає визначення поняття «інформаційно-телекомунікаційні мережі», яке в даний час в національному кримінальному законодавстві відсутнє. Своє юридичне закріплення розглянута категорія знаходить в Законі України "Про інформацію"[1], відповідно до якого інформаційно-телекомунікаційна мережа визначається як технологічна система, призначена для передачі по лініях зв'язку інформації, доступ до якої здійснюється з використанням засобів обчислювальної техніки.